

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΑΠΡΙΛΙΟΝ 1941

2

ΤΟ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΖ. ΦΟΥΛΛΕΡ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 'Ιούλιος. — "Έγραψα εις την χθεσινήν ανταπόκρισίν μου ότι εις την «Στρατηγικήν και τακτικήν ιστορίαν του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου» — ένα βιβλίον που προκαλεί ζωντανά συζητήσεις λόγω των τοληυρῶν απόψεών του — ὁ συγγραφεὺς ὑποστράτηγος Τζ. Φούλλερ ἀφιερώνει δύο κεφάλαια εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης. Σήμερον θὰ ἴδωμεν τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ κεφάλαια. Ἄρουν ἐξετάζει πρῶτον συνοπτικῶς τὴν γερμανικὴν στάσιν ἐναντι τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον τῆς, ὁ συγγραφεὺς γράφει τὰ ἑξῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα:

«Τὴν 22 Φεβρουαρίου 1941 διεσχίσθησαν συνομιλίαι μετὰ τοῦ Ἑλλήνου ἀρχιστρατήγου Παπάγου καὶ ἐξητάσθησαν αἱ διάφοροι γραμμαὶ ἀμύντης εἰς τὴν Βορείου Ἑλλάδα. Ὑπῆρχον: 1) Ἡ Γραμμὴ Μεταξὰ κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς Ροδόπης, καλύπτουσα τὴν Μακεδονίαν. 2) Ἡ γραμμὴ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος, καλύπτουσα τὴν Θεσσαλονικίην καὶ 3) Ἡ γραμμὴ τοῦ Ἀλιάκμονος δυτικῶς τῆς Θεσσαλονικῆς. Ἐφ' ὅσον ὁ ὄγκος τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀντιμετώπιζε τοὺς Ἱταλοὺς εἰς τὴν Ἀλβανίαν, αἱ πρῶται δύο γραμμαὶ ἐθεωρήθησαν πολὺ μικραὶ, ὥστε νὰ κρατηθῶν ἀπὸ τὰς διαθέσιμας δυνάμεις» οὐδὲν προεβλεβήθη ἢ τρίτη. «Ὁ κύριος κίνδυνος πού παρουσιάζει αὐτῆς,

γράφει ὁ Οὐβέλ, «ἐγκείται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἀριστερὸν τῆς εἰνε ἐκτεθειμένον ἐστὶν αἱ γερμανικαὶ δυνάμεις ἐπιτίθονται νὰ προελθῶσιν διὰ τῆς γαυίου Γιουγκοσλαβίας καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ Διακένου τοῦ Μοναστηρίου. Ὀλίγας ἡμέρας ἀργότερον, πρὸς ἐντροπὴν κατέπληξιν τῶν στρατηγῶν Οὐβέλ καὶ Οὐϊλσον, ὁ στρατηγὸς Παπάγος μετέβαλε γνώμην καὶ, διὰ πολιτικῶν λόγων, ἀπέφασκε νὰ κρατήσῃ τὴν Γραμμὴν Μεταξὰ, μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Οὐϊλσον δυτικῶς τοῦ Ἀξιοῦ. Ὁ στρατὸς αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Νεοζηλανδικὴν μεραρχίαν, τὰς ὄναι καὶ 7ην Αὐστραλιανὰς, τὴν 1ην θωρακισμένην ταξιαρχίαν καὶ μίαν Πολωνικὴν ταξιαρχίαν, ἐν ὧν ἀπὸ 57.000 ἀνδρας, ἐκ τῶν ὧσιν 24.000 ἦσαν Βρεττανοὶ. Τὰ πρῶτα τμήματά του ἤρχισαν ν' ἀποδιδάσκονται εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν 7 Μαρτίου. Ἀντιμετωπίζουσα ἔχθρον τῶσαν εὐέλκτον καὶ πολυμικρὸν, ὅσον οἱ Γερμανοὶ, ἡ συμμαχικὴ διάταξις ἦτο διατακτικῶς αὐτοκτονία. Ἀριστερῶς, δυτικῶς τῆς Κορυθῆς μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς, εὗρισκτο ὁ κύριος ἑλληνικὸς στρατὸς — 14 μεραρχαὶ — ἀντιμετωπίζων τοὺς Ἱταλοὺς εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Δεξιᾶ, 3½ ἑλληνικαὶ μεραρχαὶ ἐκρατοῦσαν τὴν Γραμμὴν Μεταξὰ καὶ 3 ἑλληνικαὶ μεραρχαὶ καὶ ὁ βρεττανικὸς στρατὸς εἶχον διαταχθῆ εἰς γραμμὴν διηκουσαν ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου, ἀνατολικῶς τοῦ Ὀλύμπου, μέχρι Βεροίας καὶ Ἐδέσσης καὶ ἐκείθεν πρὸς βορρᾶν, εἰς τὰ γιου-

κοσλαβικὰ σύνορα συνολικῶς περὶ τὰ 160 χιλιάμετρα. Τὸ ἀσθενὲς σημεῖον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἦτο ὅτι ἐάν οἱ Γερμανοὶ ἐπετίγγωνον νὰ εἰσδύωσιν διὰ τῆς Σερβίας, ἢ ἄλλῃ γραμμῇ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερφαλαγγισθῆ ἀπὸ δυσίω. Διὰ τὴν προφυλαχθῆ ἐναντίον τούτου, ὁ στρατηγὸς Οὐβέλ, ἐγκατέστησε μίαν μικρὰν δύναμιν εἰς τὸ Ἀμύνταιον διὰ νὰ φρουρῆ τὸ Διάκονον τοῦ Μοναστηρίου. Ὁ στρατάρχης Λιστ ἀπέφασκε νὰ ἐκμεταλλεῖται τὴν ὑπερκεταμένην αὐτὴν διάταξιν πρὸς ὄφελός του: 1) Εἰσδύων εἰς τὸ συμμαχικὸν κέντρον καὶ ἀποκόπτον τὰς ἑλληνικὰς δυνάμεις τῆς Ἀλβανίας. 2) Διασπῶν τὴν Γραμμὴν Μεταξὰ εἰς τὸ Ροῦπελ καὶ ἀποκόπτον τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ 3) Κινῶν ταυτοχρόνως μίαν φάλαγγα πρὸς τὴν Στρώμνισαν καὶ ἐκείθεν πρὸς Ἀξιόν, διὰ νὰ ἀπομολῆσῃ τὴν Θεσσαλονικίην. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταί, αἱ ὅσαι ἤρχισαν τὴν ὄναι Ἀπριλίου, προσηγγέθησαν με ἐντατικὴν βομβαρδιστικὴν ἐπίθεσιν. Ἡ Λάρισα καὶ τὰ ἀεροδρόμια τῆς ἐπιλήθον ἀγρίως καὶ ὁ Πειραιεὺς ἐβωμβαρδίσθη σφοδρῶς. Ἐκεῖ ἕνα φλεγόμενον σκάφος μετέδωσε τὸ πῦρ εἰς ἔτερον πλοῖον φορητὸν με Τ.Ν.Τ. (τροπικὴν) καὶ μετὰ εἰς ἕνα δευτερόλεπτον ὁ λιμὴν συνεκλονίσθη ἀπὸ μίαν ἠραιστασιώδη ἐκρηξίν. Πλοῖα, προβλήτες καὶ κτίρια ἐπυρπολήθησαν.

Ἀργότερον, ἕνα ἀλόκληρον φορτίον με Χάρρικειν ἐβυθίσθη.

ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βομβαρδισμοῦ, ὁ Λιστ προέβησε τέσσαρας κυρίας φάλαγγας, ἄλλας θωρακισμένας. Κατὰ τῆς Γραμμῆς Μεταξὰ ἐχρησιμοποίησε δύο: μίαν θωρακισμένην μεραρχίαν ἐκίνηθη κατὰ μῆκος τοῦ Στρυμόνος καὶ ἐπειτα ἀπὸ σκληρὸν ἀγῶνα ἐξεβίβασε τὴν διάβασιν τοῦ Ροῦπελ. Ἡ ἑτέρα, ἀποτελουμένη ἀπὸ δύο μεραρχίας, μίαν θωρακισμένην καὶ μίαν ὀρεινὴν, σιτανήσασα μικρὰν ἀντίστασιν, ἐστράφη πρὸς τὴν κοιλιάδα τοῦ Ἀξιοῦ. Αἱ δύο αὐταὶ προελάσεις ἦσαν τῶσαν ταχείαι, ὥστε τὰ προηγούμενα γερμανικὰ τάνκς εἰσῆλθον εἰς τὴν Θεσσαλονικίην τὴν ἑσπέραν τῆς 8ης Ἀπριλίου. Ἐν τῷ μεταξύ, εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ Λιστ, μίαν θωρακισμένην μεραρχίαν καὶ μίαν μηχανοκίνητην προήλασαν ἐκ Κιουστενδὶλ τῆς Βουλγαρίας κατὰ τὸν Σκοπίων, τὰ ὅποια κατέλαβον τὴν 7ην, ἐνὼ μία ἄλλη θωρακισμένη μεραρχία προήλασε διὰ τοῦ Ἰστιπ καὶ ἐβάσεν εἰς τὸν Πελοπόννησον. Ἐκείθεν ἀμότερον αἱ φάλαγγες ἐκίνηθησαν πρὸς τὸ Μοναστήριον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ δύο ὁδῶν νοτίως τῆς Φλωρίνης. Κατόπιν τούτου, ἐπειτα ἀπὸ μικρὸν ἀγῶνα νοτίως τῆς Φλωρίνης, αἱ βρετανικαὶ καὶ ἑλληνικαὶ δυνάμεις, αἱ ὅσαι ἐκρα-

τοῦσαν τὸ μέγεθος τοῦ Ἀξιοῦ, συνεπύθησαν εἰς θέσιν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς τοῦ Ἀλιάκμονος. Λόγω ὅμως, τῆς καταρρέσεως τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ τῆς ταχείας προελάσεως τῶν Γερμανῶν διὰ τοῦ Διακένου τοῦ Μοναστηρίου, κατέστη φανερὸν ὅτι ἡ θέσις αὐτὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ κρατηθῆ. Ὁ Οὐϊλσον ἔθεν ἀπεφάσισε νὰ συνεκινήσῃ τὴν σὺμπτυσιν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Ἡ σὺμπτυσιν αὐτὴ ἀφίνουσα ἀκαλύπτουσε τὰς διαθέσεις τῆς Πίνδου, ἔβασεν εἰς ἀπελπιστικὴν θέσιν τὸν κύριον ἑλληνικὸν στρατὸν ὁ ὅποιος ἀπεσφύρατο ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν εἰς τὴν Ἠπειρὸν. Τὴν 19ην γερμανικὰ θωρακισμένα τμήματα διέβησαν τὴν Πίνδον εἰς τὸ Μέτσοβον. Αὐτὸ ἐπέσφράγισε τὴν τύχην τοῦ στρατοῦ τῆς Ἠπειροῦ, ὁ ὅποιος τὴν 21ην ἐσυνθηκολόγησε.

Ἐπὶ τὸν μόνον πού ἀπέμεινε τώρα εἰς τοὺς Βρεττανοὺς ἦτο νὰ ἐκκενώσασιν τὸ δυνατόν ταχύτερον τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπεσφύρασε ὥστε τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατοῦ ἐπιβίβασθῆ ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Ὅχι μόνον ἡ ἐπιχειρήσις αὐτὴ ἦτο δυσχερεστέρα ἀπὸ τὴν ἐπιβίβασιν εἰς τὴν Δουγκέκον, διότι δὲν ὑπῆρχε προστασία καταβιβακτικῶν, ἀλλὰ ἐνωρίς τὴν 26ην τὸ ἄλιν πρὸς γράμμα ἐξεβρώθη διὰ τῆς καταλήψεως τῆς γεφύρας τοῦ Ἰσθμοῦ Ἄ-

(Συνέχεια εἰς τὴν 3ην σελίδα)

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟΝ 1941

(Συνέχεια έκ τής 1ης σελίδος)

πό γερμανικά αερογήματα. Τα αερογήματα αυτά ένοσχυθήσαν τα χέως από μίαν μηχανοκίνητον γερμανικήν μεραρχίαν, ή όποία, άφοϋ έδρασαν εις την "Ηπειρον, διέδη τόν Κορινθιακόν εις τας Πάτρας. «Η δράσις αυτή εις τήνΚόρινθον» γράφει ό λοχαγός Μίτσε «άπεδείχθη οικονομική από τής άπόψεως όχι μόνον του χρόνου, αλλά και του ύλικού, Ιδία των καυσίμων. Έάν ό Λοστ δέν τήν ειχεν έπιχειρήσει, ό άγων εις τήν Πελοπόννησον θά ήτο δυνατόν να έσυνεχίζετο επί πολλάς έβδομάδας άκόμη». Η κυρία έπίδωσις έγινε τας νύκτας τής 26)27 και 27)28 Απριλίου. Περίπου 43.000 έν δλω από τας 57.660 που ειχα άποβιβάσθη εις τήν Έλλάδα έπίδωσθησαν; άξιόλογον κατόρθωμα και μία άκόμη άποδειξις τής άξιας τής θαλασσίας δυνάμεως. Άλλά — όπως και εις τήν Δουγκέρκην — δλος ό βαρύ όπλισμός άπαλέσθη. Τήν 27 εΓ Γερμανοί εισήλθον εις τας Αθήνας και ύκωσαν τόν άγκυλωτόν σταυρόν επί τής Ακροπόλεως.

»Απαξ έτι ή έκατρατεία αυτή έδειξε τρία πράγματα: τό τεράστιον πλεονέκτημα τής αεροπορικής ύπεροχής, τής ύπεροχής εις θωρακισμένα μέσα και τής ύπεροχής άμφοτέρων, όταν ένσωματώνται εις μίαν δυνάμιν κρούσεως. Μολονότι εις αεροποριαν και θωρακισμένα μέσα οι Άγγλοι ειχον άξιοθρήνητον άριθμητικήν μειονετικήν κόπτη, ό τρόπος που έχρησιμοποίησαν τήν μικράν αεροπορικήν δύ-

νάμιν των έδειξεν ότι ή ΡΑΦ οϋδέν ειχε διδαχθή από τας έπιχειρήσεις τής Γαλλίας. Αντί δλα τα αεροπλάνα να χρησιμοποιηθούν όπως βοηθήσουν τας κατά Ξηράν δυνάμεις, έχρησιμοποίηθησαν κυρίως και άνοήτως διά στρατηγικούς βομβαρδισμούς. Τήν 7ην Απριλίου έδομβαρδίσθη ό σιδηροδρομικός σταθμός τής Σόφιας — άνω των 170 γιλιόμετρον όπισθεν του μετώπου! Διαβάζομεν ότι οι Γερμανοί έδέν έφάνη να καθυτέρησαν ύλικώς από τας έπίδρομας αυτές κατά σιδηροδρομικών σταθμών εις τήν Βουλγαρίαν» και πολύ φυσικά, άφοϋ δλα αι μετακινήσεις και μεταφοραί των έγιναντο όδικώς. Διά τήν γερμανικήν χρσιν τής αεροπορίας μας λέγεται κάτι πολύ διάφορον: «Τα γερμανικά βομβαρδιστικά ύπήσαν λίαν επικίνδυνα διά τούς άνδρας μας, που έχρησιμοποιοϋσαν όδους ή έκαταούσαν θέσεις εις αναπεπταμένον πεδίον ή εις παραλίαις. Αι έπιθέσεις των ήσαν σφοδρόταται, διότι ή γερμανική αεροπορία ήρχισε να χρησιμοποιή βάσεις εις τήν Θεσσαλονικήν, έντός έλαχιστων ώρών από τής κατανύμεως των παρά τών γερμανικών έμπροσθοφυλακών». (ΕΗ έκατρατεία τής Έλλάδος και τής Κρήτης, παρά του άγγλικού ύπουργείου Πληροφοριών, 1942).

»Τό τελικόν σημείον που πρέπει να παρατηρηθή εινε ότι ή έκατρατεία αυτή, όσον άφορά τούς Άγγλους, υπήρξε καθαρώς πολιτική. Οϋδέποτε θά έπρεπε να ειχε γίνει, διότι μολονότι ή Άγγλία ειχε δύσει τόν λόγον τής να ύποστηρίξη τήν Έλλάδα, ή έκπλήρωσις του λόγου αυτού με μίαν συμβολικήν δυνάμιν διά να «σώση τα προσχήματα» εις τα όμματα του κόσμου, δέν άποτελεί κατά κανέναν νόημα έκπλήρωσιν τής ύποχρέωσεως— άπτελεί δε όπωσδήποτε καταπρόδοσιν του στρατού του στρατηγού Ούίλσον. Και επί πλέον ό αντίκτυπος τής εις τήν Αφρικην ύπήρξε καταστροφικός».

Αυτό εινε τό έν από τα δύο κεφάλαια που άφιερώνει εις τήν Έλλάδα ό ύποστράτηγος Φούλλερ εις τό βιβλίον του. Τό έτερον κεφάλαιον, τό άφιερκόμενον εις τήν Μάχην τής Κρήτης, θά μας άπασχολήση εις τήν αύριανήν και τελευταίαν άνταπόκρισιν.

SUMNER WELLES

30-6-48

(27)

τικαί τύχαι του δυτικού πολιτισμού εύρίσκονται εις χείρας του άμερικανικού λαού. Μόνον άν κατανοήσωμεν ότι ή κυβερνήσις μας έξασθενήσασκε τόν μηχανισμό τής συλλογικής άσφαλείας έξασθενίζει και τήν κανότητά μας εις τό να συνεισφέρωμεν διά τήν δημιουργίαν μίας νέας τάξεως εν τώ κόσμω, ύπό τήν όποίαν τό έννος μας δύναται να ζήση άσφαλώς και όλοι οι λαοί δύνανται να προχωρήσουν προς τήν έλευθερίαν και τήν άσφάλειαν, θ' άνταποκριθώμεν εις τόν μεγάλον ρόλον που μας έταξεν ή Μοίρα.

έκτθησαν από την με-
μανικού πολεμικού όλικού και του
όλικού που εχορηγήθη εις την Ρωσ

— Η ΔΥΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΑ,
ήν του ό στρατάρχη Ροκοσόφκι
ου, άνέρχονται εις 750.000 άν-

μη ασθένει εις βαρεα πιασ-
λά δύο νέα άεροπλανοφόρα τών
22.000 τώνων έναυπηγήθησαν

σα άργότερον.

GORDON YOUNG

ΜΙΑ ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η «ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ» ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΠΟ ΑΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΟ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΖ. ΦΟΥΛΛΕΡ

3 ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 'Ιούλιος, 'Ιδιαίτε-
ρα ύπηρεσία.— Τό δεύτερον —
και τελευταίον — κεφάλαιον του
αφιερώνει ό υποστράτηγος Φούλ-
λερ εις την 'Ελλάδα, επιγράφεται
«'Η έναέριος επίθεσις κατά της
Κρήτης» και ένε από τό περισσό-
τερον ένδιαφέροντα του βιβλίου
του. Την γερμανικήν επιχείρησιν
κατά της Κρήτης ό συγγραφέυς ά-
ποκαλεί «ή πλέον έξωφρενική και
φουτουριστική έκστρατεία όλκλη-

ρου του δευτέρου παγκοσμίου πο-
λέμου» και την περιγράφει και την
αναλύει ως εξής:

«Την 1ην Νοεμβρίου 1940 μικ-
ρά Βρετανική δύναμις κατέλαβε
την Κρήτην — την κλειδα του Αι-
γαίου — λόγω όμως της μονίμου
ελλείψεως άεροπλάνων εις την Μέ-
σην 'Ανατολήν δεν εστάλη εις την
νήσον κανέν άεροπλάνον. 'Επ'αύ-
τε κατόπιν ή έκκένωσις της 'Ελλάδος
και επειδή πολλά από τά άποκα-
ρήσαντα έκείθεν στρατεύματα άπε-
διδάσθησαν εις Κρήτην, όταν την
30 'Απριλίου ό υποστράτηγος

παγκοσμίου να κινούνται μόνον
μόνον, έστω και εάν ύπήρχον έ-
παρκή μεταφορικά μέσα. 'Η Κρή-
τη άπέχει περί τά 400 μίλια από
την Αίγυπτον και ούτω ήτο έκτός
της άκτικής δράσεως των άγγλικών
καταδιωκτικών. Τά γερμανικά κατα-
διωκτικά είχαν βάσεις εις Δαδί, Κά-
ρινθον, Τοπόλια, Μέγαρο, Τανά-
γραν, Φάληρον και 'Ελευσίνα και
τά Ιταλικά εις την Δωδεκάνησον —
όλα έντός άκτικής δράσεως από
την Κρήτην. Και επειδή άπεδείχθη
άδύνατον να κρατηθή εις την νή-
σον ή εκεί άγγλική άεροπορία, ά-
πεκρίθη την 19 Μαΐου. 'Από της
12 Μαΐου ήδη ή άγγλική ύπηρε-
σία πληροφορούην έγνωρίζεν ότι
προσπαμύετο γερμανική επίθε-
σις από άερος κατά της Κρήτης
και πάντε ημέρας άργότερον ό κ.
Τσάρστολ άνήγγειλεν ότι ή νήσος
ιθα έκρατείτο μεχρις εσχάτων» —
Εισοισίον προβλήσει. Παρά ταύτα,
όταν ή επίθεσις εξεδηλώθη την 20
Μαΐου επέτυχεν άφρονισιασόν, κυ-
ρίως λόγω της ισχύος της.

«Την διοκτριαν της επιχειρήσεως
είχεν ό στρατάρχης Λιστ, ή δέ έ-
πιχείρησις έρακτοποίητο με τό
συστηματικόν έννομα «'Ερμής». 'Ο

Λιστ έχρησιμοποίησε τρεις δυνά-
μεις: 1) Τά άποβατικόν σώμα, ά-
ποτελούμενον από τό ΧΙ άεροπορι-
κόν σώμα και τας 3ην και 5ην ό-
ρεινός μεραρχίας. 2) Τας άεροπο-
ρικός δυνάμεις υποστράτηγος και
3) Την μεταγωγικήν έναέριον άρ-
μάδον, αποτελούμενην από 600
— 700 άεροπλάνα, κυρίως Γιούγ-
κερς '52. Την 8 π.μ. της 20 Μαΐ-
ου εξαπελύθη σφοδρότατος άερο-
πορικός βομβαρδισμός, υπό την κά-
λυψιν του όποιου μέγας αριθμός
άλεξιπτωτιασών κατήλθον πλη-
σίον του Μάλμε και 50 — 100
άνδρες άπεδιδάσθησαν με άνεμό-
πτερο δυτικώς του άεροδρομίου

του Μάλμε. Διά τό βοηθηθούν οι
άλεξιπτωτιασάι, τό έδωκεν άνεσκά-
φη σκοπιότητα με βόμβας, ώστε εις
τούς κρατήρας αυτών να εύρουν ά-
μεσον κάλυψιν οι άλεξιπτωτιασάι.
Μολοντί πολλοί από τούς άνδρας
αυτούς έρονηθησαν, έπικολούθη-
σαν και άλλαι επίθεσεις εις 'Ηρά-
κλειον και Ρέθυμνον. Συναολικώς ύ-
πελογισθη ότι 7.000 Γερμανοί άπτε
διδάσθησαν από άερος την 20ην
Μαΐου. Κατά την 21ην και την
21αν αι επίθεσεις έντάθησαν και
έκατοντάδες άνεμόπτερα προσ-

γειώθησαν εις τό Μάλμε ή περί
αυτό, μολοντί τό άεροδρόμιον έ-
βάλλετο από πυροβολικόν. Οι δύ-
ναμεις αυτοί, βοθηούμεναι από έντο-
νον ύποστράτηγην βομβαρδιστικών
και καταδιωκτικών, τά όποία καθή-
λωναν τούς άμυνομένους κατά την
διάσκεψιν της ημέρας, άπέκρουσαν
όλας τας επίθεσεις.

»Εν τώ μεταξύ των νύκτα της
21|22 και πάλιν την νύκτα της
22|23 έπεχειρήθη άπόπειρα γερ-
μανικής εισβολής από 'Θηλάσσης
με καΐκια, άλλ' εις άμφοτέρας τας
περιπτώσεις συνετρίβη από τόν άγ-
γλικόν στόλον και παρά την ισχυ-
ράν από άερος προστασίαν. Ω-
στόσον ό στόλος έπλήρωσεν άκρι-
διά, διότι δύο καταδρομικά και τέσ-
σαρα άντιτορπιλικά άπτελέθησαν
πολλά δε σκόπη ύπέστρασαν σβα-
ράς 'Ιπυάσε.

»Την 26 Μαΐου οι Γερμανοί, οι
όποιοι είχαν έγκρατασθή εις τό
Ρέθυμνον, έξεμπεδίσθησαν όλοι
εσχεδόν με άλλα τών «ή άλλ'»
έν τώ μεταξύ ή καταστάσις εις τό
Μάλμε και την 'Σούδα εινε κα-
ταστά ή κρίσιμη. 'Η 'Σούδα δεν ή-
το τώρα δυνατόν να κρατηθή και εί-
(Συνέχεια εις την 3ην σελίδα)

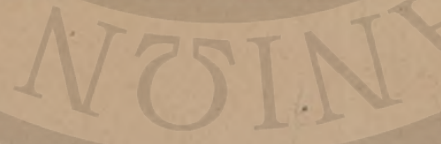
ας. Τώρα δε οι 'Αγγλοι έχουν ά-
πουρηθή από την Παλαιστίνην και
μία συμφωνία, κατ' άρχην τουλά-
χιστον, έπετεύχθη μεταξύ των δύο
κυβερνήσεων διά την σύστασιν του
κράτους του 'Ισραήλ, φαίνεται ό-
τι επέστη ή στιγμή δι' άμφοτέρας
τας κυβερνήσεις να στρέψουν την
προσοχήν των εις τά εώυτερον
προβλήματα της άσφαλείας της
Μεσογείου και της Μέσης 'Ανατο-
λής. Εινε επικίνδυνον, ειν. θετική
πρόσκλησις προς επίθεσιν οι διά-
φοροι διοικηταί και άσχηγοί άπο-
στολών να εργάζωνται εις χωριστά
στεγανά διαμερίσματα, όπως πράτ-
τουν τώρα.

GEORGE FIELDING ELIOT

φράυμπεργκ διοικήσθη διοικητής
της νήσου δια να όργανώση την ά-
μυνάν της, ορέθη επί κεφαλής
27.550 άνδρων. Χιλιάδες ήσαν άπο-
πλοι και ένορμίζετο πανσειδής ά-
πλισμός. 'Όταν ανέλαβε την διοί-
κτριαν, ό Φράυμπεργκ κατένευσε τά
στρατεύματά του εις τέσσαρας ό-
μάδας: εις 'Ηράκλειον, Ρέθυμνον,
'Μάλμε και 'Σούδα» αι πρώται
τρεις είχαν άεροδρόμια. Λόγω, ό-
μως, ελλείψεως μεταφορικών μέ-
σων, αι όμάδες αυταί ήσαν άπομο-
νωμένοι και ορόβωλες άλληλαύπε-
στρούζοντε. 'Επι πλέον, ύφίσταντο
συνεχείς επίθεσεις της γερμανικής
άεροπορίας και έσ' όσον διέθετον
έλάχιστα καταδιωκτικά άεροπλάνα
διά την προστασίαν των, ήσαν ά-

μιο σε μία πρωτεύουσα που ήταν ακόμη γεωρικούδακι,
με άλλα μάτια και με άλλα αισθήματα χαϊρέσιε
την ίδρυση του ο λαός. Συγκινημένοι οι λογίοι του
'Εθλούς είδαν και έβασαν τούς σκοπούς του πέρ' από
τά γεωγραφικά σύνορα της μικρής πατρίδας. Φαν-
τάσθησαν πως θα γίνη ένας φάρος που θα τροφοδοτεί
ται από τη Δύση, β' άντλη και από τις δικές του
πηγές φως και θα τό σκορπά στην 'Ανατολή. Την
3ην Μαΐου 1837, ή μέρα που άρχισεν επίσημα ή
λειτουργία του Πανεπιστημίου, ό πρώτος του Πρύ-
ταις Κ. Δ. Σχινιάς ειπε στο σύντομο λόγο του:
«Τό 'Ελληνικόν παιδιδασκήτηριον κείμενον μεταξύ της
έσπερίας και της έυ, εινε προορισμένον να λαμβάνη
άφ' ενός μερούς τά σπέρματα της σοφίας, και άφ'
ού τό αναπτύξη έν έαυτώ ίδιον τινα και γόνιμον ά-
νάπτυσιν, να τά μεταδίη εις την γειτονα έω νεαρά
και καρποφόρα». Αυτό τό βαθύτερο νόημα είδε στη
μοιραία γεωγραφική της θέση ή μικρή 'Ελλάδα με
τά μεγάλα διειρα, από τά πανάρχαια χρόνια. — Με-
τριοπαθέστερη στις επιδιώξεις της ή επίσημη παι-
δεία άριζε λίγο άργότερα στενότερους αλλά και
πιο ούσιαστικούς σκοπούς στη λειτουργία του νέου Ι-
δρύματος. Στις 2 'Ιουλίου 1839 όταν ύπεθε το θεμέ-
λιο λιθο του πανεπιστημιακού κτιρίου, τό 'Όθων
στράφηκε προς τόν Πρύτανι και ειπε: «Θέτω με ύ-
πέμετρον χαράν τόν πρώτον λίθον του ελληνικού Πα-
νεπιστημίου. 'Η ελληνική νεολαία θέλει διδασθή εις
τό κατάστημα τούτο τας ήθικές και επιστημονικές
έκεινας γνώσεις, αι όποιαί μόναι μορφώνουσαι τό
πνεύμα και την καρδίαν δύνανται να καταστήσωσι
τόν άνθρωπον άξιον να εκπληρώση τόν ύψηλόν της
θείας προνοίας προορισμόν του. Δέν θέλει λησμονή-
σει αύτη ότι από τόν κόλπον της θέλουν ληφθή οι άν-
δρες, εις τούς όποιους θέλουν ανατεθή τά βαρύτερα
και τά ύψηλότερα της ελληνικής κοινωίας καθήκον-
τα, και ούτω θέλουν προσπαθήσει ν' άναφανούν ά-
ξιοι και τών αγώνων τών πατέρων των και τών προσ-
παθειών, τας όποιας οι σύγχρονοι ύπέρ αυτών κατα-
βάλλουσι». Πρόγραμμα συνοπτικά και σαφές σαν επί-
γραμμα.

Στάθηκε άραγε τό Πανεπιστήμιον στο ύψος των
προσδοκιών που τό έβνος στήριζε στη λειτουργία
του; Μονολεκτικά δέν μπορεί κανεις ν' άποκριθή
στό έρώτημα τούτο. Πανηγυρίζομε πριν από τόν πό-

λα εν τω αυτω οθροσ απορριβου-
μενα. Τούτεστιν οι επιδικωόμενοι
αυτοί γκοποι λαμβάνονται, κατά

της εν τω αυτω οθροσ απορριβου-
μενης αβυθουσιας της γωρας.
ΔΗΜ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Η «ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ» ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΠΟ ΑΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

(Συνέχεια εκ της 1ης σελίδος)

χον ήδη αποδισαθη περί τούς
20.000 Γερμανοί. Όταν η κατά-
στασις έγινε κρισιμώτερα, ο στρα-
τηγός Φράυμπεργκ απεφάσισε ν'
αποσύρη τόν στρατόν του. Η εκ-
κένωσις κατέστη επείγουσα, διό-
τι την 28ην μία Ιταλική δύναμις
από τά Δωδεκάνησα κατόρθωσε
ν' αποδισαθη εις Σητεϊαν. Η εκ-
κένωσις ηρχισε την νύκτα της
28/29 από τά Σφακιά. Την 30ην
οι Γερμανοί ηλθον εις επαφήν με
την αγγλικήν οπισθοφυλακήν και ά-
πεκρούθησαν. Λόγω όμως τών
βαρειών ναυτικών άπωλειών, άπεφα-
σισθη ότι η εκκένωσις ώφειλε νά
λήξη την επομένη νύκτα, πράγ-
μα πού κατέδικασε πολλούς άν-
δρας εις αιχμαλωσίαν. Συνολικώς
διέφυγον 14.580 άνδρες και 13000
έφονεύθησαν ή ήμυαλωτίσθησαν.
Ο Ουέιδελ υπολογίζει τάς συνολι-
κάς γερμανικάς άπώλειαις εις
12.000 — 15.000 εκ τών όποιών
μέγα ποσοστόν νεκροί.

»Εξ όλων τών επιχειρήσεων
του πολέμου — συνεχίζει ο ύπο-
στρατηγός Φούλλερ — ή από άέρος
έπιθεσις κατά της Κρήτης άποτε-
λει τό κορύφωμα της κόλπης. Ού-
δέν τό παρόμοιον είχαν επιχειρηθή
προηγουμένως και ούδέν παρόμοιον
έπιχειρήθη έκτοτε. Δεν ήτο μια
αεροπορική έπιθεσις ήτο μία επί-
θεσις δι' άερομημάτων: ο στρατός
είσβολής εκίνηθη διά του άέρος ά-
ντι δια θαλάσσης ή διά έπαις. Πε-
ραιτέρω, ή έπιθεσις δεν εκρίθη εις
τόν άέρα, άλλ' επί του έδάφους
και χωρίς διά έπαις κινούμενον
στρατόν, ο όποιος νά την βοηθή-
ση. Και μολονότι χωρίς την κυ-
ριαρχίαν εις τόν άέρα ή έπιθεσις
θ' άπέτυχανε, τό αξιολογώτερον
χαρακτηριστικόν της ήτο ή από άέρος
μεταφορά: ή άνωκωσις έννοσ
στρατού εις τόν άέρα και ούτω ή
άποφυγή τών κινήσεων διά τών ό-
δών, τών σιδηροδρόμων και του
άνωμάλου έδάφους. Όπως ή μάχη
του Καμπραι τό 1917, υπήρξεν ή
πρώτη εις τό είδος της. Και όπως
ή μάχη του Καμπραι έτεινεν εις
μίαν επανάστασιν εις την τακτι-
κήν.

»Η έπιτυχία της έπιθέσεως κα-
τά της Κρήτης ώφείλετο εις: 1)
Την εκπληκτικήν ικανότητα τών
Γερμανών προς όργανωσιν και 2)
Την εξίσου εκπληκτικήν έλλειψιν
φαντασίας εις τούς Άγγλους. Η
πρώτη δέον ν' αποδοθη εις σκλη-
ράν έργασίαν και ή δευτέρα, όχι
μόνον εις κακήν τύχην. Ως ένα πα-
ράδειγμα διά την πρώτην, ο τότε
έν Αυστραλία άντισποκοιτής τών
«Τάιμς» έγραφε (2 Ιουνίου
1941): «Διά ν' αύξησουν την δρα-
στηριότητά των και εις τόν άέρα
και εις την έπαις, οι Γερμανοί έ-
νήργουν άναγνωριστικάς πτήσεις
υπεράνω της Κρήτης 24 ώρας τό
24ωρον... Ουδέποτε ο ασύρματος
έχρησιμοποιήθη εις τόσην έκτασιν,
όσον εις την Κρήτην, διά τών έ-
λεγχον τών κινήσεων. Η επικοι-
νωσία μεταξύ τών γερσαίων δυνά-
μεων και τών αεροπορικών άνα-
γνωρίσεων ή βομβαρδισμών υπε-
ράνω αυτών ήτο συνεχής. Ο διοικη-
της τών γερσαίων δυνάμεων ήδύνα-
το νά διατάξη την άπογειώσιν
σχηματισμού βομβαρδιστικών εάν

ξυγιάσων και αππλλάγησιν πα-
νηγυρικός ύπό του άρμοδίου συμ-
βουλιού, εκλήθησαν άκολούθως νά
υπογράψουν δήλωσιν νομιμοφροσύ-
νης. Τάς υπέγραψαν και αύτάς, έ-
φείσον τό περιεχόμενον των άλλω-
στε συνέπιπτε και προς τό φρονι-
ματά των. Τώρα αλούνται — τί
νομίζετε; — ενά παράσχοιον εξηγή-
σεως περι της νομιμοφροσύνης
των» Δηλαδή — ενταξόμεθα —
νά υποστηρίξουν και προσφοδικώς
την δήλωσιν των περι νομιμοφρο-
σύνης, όπως οι υποψήφιοι διδάκτο-
ρες τών Πανεπιστημίων καλούνται
νά υποστηρίξουν την «θέσιν» των
ένόπιον των «σθηγών». Θά έλέγα-
νεν «μη χειρότερα!». Αλλά νομί-
ζομεν ότι με αγετλισμούς δέν άν-
τιμετωπίζεται τό πρόβλημα του-
το. Η σοβαρότης της περιπτώσε-
ως επιβάλλει την προσωπικήν έ-
πέμδασιν του κ. Σοφούλη.

έχρειάζετο άμέσως ύποστηρίξειν
βομβαρδιστικών. Ήδύνατο νά έρω-
τηση ένα από τά μόνιμως περιπο-
λούντα υπεράνω αυτού άναγνωρι-
στικά αεροπλάνα πού και τί έ-
πραττον οι Άγγλοι και νά λάβη
άμέσως άπάντησιν. Αυτά εινε αι
άπίστευτοι και πλήρεις μέθοδοι του
όλοκληρωτικού πολέμου, ώργανω-
μένου εις την νιστήν δύναμιν».

»Όσον άφορά την δευτέραν, ο
«Αλεξάντερ Κλίφφορντ» έχει δι-
καιον όταν τονίζει ότι ή Μάχη της
Κρήτης έχαθη όχι τόν Μάιον του
1941, αλλά τόν Νοέμβριον του
1940 και τούς επομένους μήνας.
Τόν Νοέμβριον, ή νήσος κατελήφθη,
άλλ' ούδεμία σοβαρά άπόπειρα ό-
χυρώσεως της έγινε μεταξύ τότε
και Μαΐου. Κατά τούς έξ αυτούς
μήνας, ή φρουρά θά ήμπορούσε νά
χρησιμοποιηθή πλήρως; έχρησιμο-
ποιήθη, όμως, όρθως; Άλλως πώς
συνέβη, ώστε τά τρία αεροδρόμια
δέν προσηπίσθησαν άσφαλέστερον;
Φαίνεται ότι ή φρουρά ήτένιζε την
θάλασσαν και όχι τόν ούσανόν. Μή-
πως ή Διοικησις ήτο τόσοσ συνη-
θισμένη εις τάς έπιθέσεις εις δύο
διαστάσεις, ώστε παρημέλησε την
τρίτην διάστασιν;

»Η επιχείρησις αυτή κατέδειξεν
έπίσης την ζωτικήν ανάγκην αε-
ροπλανοφόρων διά την προστασίαν
έννοσ στόλου έν πλώ, πράγμα πού
έτονισθη έμμέσως από ένα σχολι-
αστήν εις την «Εφημερίδα τών Σέ-
νιον του Αιθιοπύγου», ο όποιος έ-
γραφεν: «Η Μάχη της Κρήτης, ως
έξετέλεσθη από τών αεροπορίων,
άπέδειξεν άδισφιλοεικήτως ότι
ούτε και ο προμερώτερος στόλος
δέν ήμπορεί νά δράση έντός της
οκτίνας υπερτέρας έχθρικής αερο-
πορικής δυνάμεως επί μακρόν γρό-
νον». Άτυχώς, όμως, ή αγγλική
ναυτική διάνοια έξηκολούθη νά εί-
νε συγκεντρωμένη εις τά θωρακικά,
τά όποια καθ' όλον τόν πόλεμον
έπαιξαν άσημαντον ρόλον έν συγ-
κρίσει με τά αεροπλανοφόρα. Σπα-
νίως ικανά νά έπέμβουν εις την μά-
χην, τά Ισχυρά και δαπανηρά αυ-
τά «εξειδίαστατα» σκάφη καθίσταν-
το τάς περισσοτέρας φορές ά-
πλόε στόνο διά τοιδιαστάτων έ-
πίθεσιν.

»Όσον άφορά την αγγλικήν αε-
ροπορίαν, έν αντιθεσι προς την
γερμανικήν, ήσκέπτετο εις τά πλαι-
σιον του άέρος και όχι του έδά-
φους. Έσκέπτετο μόνον στρατηγι-
κούς βομβαρδισμούς, όταν δέν ύ-
πάρχε κανείς στρατηγικός στόλος,
πλήν τών έλληνικών αεροδρομιών,
τά όποια όμως δέν ήθωρακισθη-
σαν. Ούτω οι τακτικοί βομβαρδι-
σμοί παρημέληθησαν. «Επί του θέ-
ματος τουτου ο Μούρχαντ γράφει
εις την «Αφοικανήν Τριλογία»
του: «Εάν ο στρατηγός Φράυ-
μπεργκ είχε δυνηθή νά καλέση την
ΡΑΦ νά βομβαρδίση τούς Γερμα-
νούς εις τό Μάλεμ, ίσως θά είχε
κατορθώσει ν' ανακτήση τό αερο-
δρόμιον, άλλά τά μέσα επικοινων-
νιαις με την Διοικησιν της ΡΑΦ
εις τό Κάιρον ήσαν άπρηχαιώμενα.
Ένας άξιωματικός του «Επιτελείου
του Φράυμπεργκ έπρεπε νά εύρη-
τον διοικητήν της ομάδος της
ΡΑΦ και νά τόν οδηγήση πλησίον
του Φράυμπεργκ. Ο άξιωματικός
της ΡΑΦ έπρεπε κατόπιν νά έπι-
στρωπή εις τό γραφείον διά νά
κρουτογραφήση ένα τηλεγράφημα
πρός τό Κάιρον. Τό Κάιρον έπρε-
πε νά τό άποκρουτογραφήση και
ν' άποστείλη οδηγίαις εις τάς βά-
σεις εις την Δυτικήν Έρημον —
άλλ' ήτο ήδη πλέον πολύ άργά».

Και ο ύποστράτηγος Φούλλερ
συνάγει τό γενικόν συμπεράσμα
του από την Μάχη της Κρήτης:

«Αυτό ώφείλετο εις τόν χωρι-
σμόν της ΡΑΦ από τόν στρατόν.
Τεθείσα ύπό χωριστήν διοικησιν,
δέν υπήγετο άπ' ευθείας εις τόν
όρχιστράτηγον. Η έλλειψις αυτή
ένόπιος δικηήσεως, προελθούσα
άπό την σφοδράν θεωρίαν ότι ο
στρατηγικός βομβαρδισμός ειμε έ-
νο πράγμα καθ' έαυτό και άσχε-
τον προς τάς άμέσους τακτικάς ά-
παιτήσεις, έπεκράτησε καθ' όλον
τόν πόλεμον και έστοργίσεν άκρι-
βά εις τόν αγγλικόν στρατόν και
στόλον».